

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се пошта-
ском уплатницом непосредно ад-
министрацији „Гл. Црногора“
на Цетиње, или отплатиштем
поштом на коју драго пошту;
а коме је наручио, може се
претплатити код г. Петра Рима-
новића, К. Ц. агента у Котор.
Допише се шаљу уредништу.
Укопче се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цифа-
ра по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њ. В. Престолонаследник
повратио се из иностранства у су-
боту.

— Њ. В. Господар отпутовао
је јучер у Никшић.

— Њ. В. Престолонаследник
отпутовао је данас у Бар.

— Г. Кенеди, ислески мини-
стар, повратио се са својом фами-
лијом из Дубровника.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 18 септембра.

Предстојећи пут Цара Вилхел-
ма у Палестину, у свету земљу,
гдје се Исус Христос родио, мучен
био и умро, куд су до сад одили
сви побожни хришћани да се покло-
не тијем светијем мјестима, по све-
му изгледа да му је главна сврха
политичка, и за то одавна се већ
много баве јевропски листови тијем
путем.

Наши читаоци сјећаће се, јер
смо и ми на овом мјесту говорили,
како Њемачкој не годи, што протек-
торат над католицима на Истоку
припада Француској, и како се ра-
дило, да Султан установи код Папе
своје посланство, да Папа опет по-
дигне своје посланство код Султана,
на како би ово вршило протекторат
над католицима, који је до сад вр-
шила Француска. Али је Папа од-
клонио ту понуду, и отворено је
признао право протектората Фран-
цуској, који јој је до сада припадао
и који је она вршила без ичијег про-
тивљења.

Према томе „Келнине Цајтунг“
доноси једно саопштење, које оптри-
јем тоном одриче Француској право
на искључиви протекторат над сви-
јема католицима на Истоку без раз-
лике народности, и изјављује, да то
Њемачка неће допустити Францу-
ској односно њемачкијех поданика.

Петроградско „Н Време“ јако
се чуђи томе изјављивању у овом
часу. Њемачка питања није ни ри-
јешено, а кад је угледало
свијета писмо Лана XIII, управљено
Кардиналу Ланженију, које је гром-
ко потврдило право протектората
Француске над свијема католицима
на Истоку. То писмо „Келнине“ и
не спомиње, него изгледа као да се
то право Француске оснива само на
уговору између Турске и Францус-
ке. И то се питање сада потиче,
када је одлука Брисонова министар-
ства односно Драјфусова процеса
јако потресла унутрашњи положај
републике. Прије овога саопштења
треба споменути и један погранични
инцидент, наиме писма двају фран-
цускијех официра, који су били пре-
шли границу у својој униформи на
једној сеоској свечаности. Осим тога,
„Келнине“ је изјавила, да Њемачка
не намјерава учествовати у критском
питању, нити савјетовати Султана
да ошове своју војску са Крита,
него се ограничава на улогу неут-
ралног посматрача у том питању.
Набројивши све ово, петроградски
лист вели: „Очевидно у Берлину
наоде, да пред одласком Цара Вил-
хелма у Палестину, Њемачкој треба

да сачува пуну слободу дјеловања
у свијем политичкијем питањима,
који се налазе у свези са помену-
тијем путовањем њемачкога Владо-
ца. То треба само узети на знање,
али се не треба узнемиравати. Крит-
ско питање може се ријешити и без
учешћа берлинске владе, а што се
тиче францускога протектората над
источијем католицима, треба видје-
ти прије, тиче ли се сепаратног
уговора између Француске и Турске,
као што „Келнине“ увјерава, или
положаја ствари, чију је законитост
свечано прогласио главар католичке
цркве, што обезбавује све католике
без разлике народности.“

Послије најновијег ужаса на
Криту, четири велесиле, које су
остале на овом острву, уступиле су
иницијативу у дипломатској акцији
италијанском министру иностранијех
дјела, адмиралу Каневару, који је
до скоро био на Криту као шеф
осталијех јевропскијех адмирала, и
који је као такав проучио и упознао
се како треба са тијем питањем.

Италијански министар управно
је ноту свијем велесилама односно
програма даљег дјеловања у том пи-
тању, и прије свега је нагласио, да
треба да се прикључе томе дјело-
вању Њемачка и Аустрија; за тијем
да треба позвати Порту, да повуче
са острва своју војску и своје чи-
новнике; а међутим, да на Криту
треба установити аутономну владу,
са генерал-гувернером на челу, ко-
јега ће подржавати интернационална
војска.

Поводом те ноте италијанске
„Н. Време“ вели: „Не обзирјући се
на знатну потешкоћу остварења овог
програма, мора се признати, да у
овијем приликама такав програм је-
дино одговара циљима већ и по томе,
што постоји неодложна неопходност,
да се предупреди преокрет догађаја,
који би пружио изговор сепаратног
мијешању Ислеске у критскијем
стварима. Треба што прије уклонити
с острва турску војску и турске чи-
новнике, и најбоље ће се моћи Порти
доказати, да њено противљење не
важи, постављањем на Криту ауто-
номног владоца, којег ће подржа-
вати јевропска војска, која се налази
на Криту, док он састави домаћу
војску, која ће моћи подржавати ред
и безбједност становника, ма којој
вјери припадали. Адмирал Каневаро
држи, да је потребито учешће Ње-
мачке и Аустрије, да се овај про-
грам изврши. Ми се с тијем не сла-
жемо. Нема спора, такво учешће било
би жељети, али нема основа држати,
да без тог учешћа, државама, које
су на Криту остале, неће поћи за
руком, да принуде Порту на повла-
чење своје војске и својијех чинов-
ника са острва. Настојање Русије,
Француске, Ислеске и Италије, др-
жимо да ће бити довољно, само ако
се цариградска влада увјери, да ће
иза ријечи овога пута сlijедити и
дјело, којим ће одговорити четири
споменуте државе на сваки нови
покушај њезин да не испуни по-
стављени јој захтјев. У неколико
је теже питање о избору аутономног
Владоца на Криту. Кандидатура
грчког Краљевина Ђорђа, коју је Ру-
сија предложила, не ужива, као што
је познато, саучешће Њемачке, или
боље Цара Вилхелма II, а да овај

кандидат може заузети означено му
мјесто, потребито је сагласије сви-
јех велесила. Али ипак ништа не
смета њему или којој другој особи,
изабраној Русијом, Француском, Ин-
глеском и Италијом, да се појави у
улози привременога аутономног упра-
витеља острва. У тој улози, такав
привремени управитељ биће у ста-
њу, помоћу јевропске војске, у слу-
чају да се Порту успротиви повла-
чењу своје војске и својијех чинов-
ника, да је принуди, а кад се то
постигне, лакше ће бити установи-
ти коначну аутономну владу на
острву. Програм адмирала Канева-
ра садржи у себи једино могуће
рјешење критскога питања у садаш-
њијем приликама, и као што смо на
више рекли ово рјешење може се
постигнути и без учешћа Њемачке
и Аустро-Угарске.“

Петроградско „Новости“ тако-
ђер занимајући се овим питањем
вели: „Без сумње, Порти би била
смотренија кад би морала имати по-
сла са сједињеном Јевропом. Али,
као што је познато, Њемачка и Ау-
стрија у критском питању изашле
су из јевропског концерта. И посл-
је скорашњијех догађаја у Кандији
обје владе најавиле су, да не намје-
равају присаједињавати се осталијем
државама, али да неће стати на
пут њиховијем покушајима да ри-
јеше критско питање. Ми не ми-
слимо, да ће ово обећање кашње
бити нарушено, али у сваком слу-
чају, овај аустро-њемачки сепара-
тизам пружа Порти једину потпору
у овим приликама. Тако је и прије
било. Међу велесилама никада није
бивало сагласја, и та околност довољ-
но објасњава сву историју јерменске
кризе и грчко-турског рата. Тако је
критско питање остављено Русији,
Француској, Ислеској и Италији.
Без сумње, ове државе располажу
довољном снагом, да принуде Порту
да испуни захтјеве односно Крита,
ако им се добровољно не подложи.
Говори се, ако се Криту даде само-
управа, да треба очекивати освету
хришћанску против Мухамеданаца.
На Криту има до 100,000 Мухаме-
данаца и требало би узети у обзир
њихове интересе. Чудновато! А када
се повела ријеч да Аустро-Угарска
окупира Босну и Херцеговину, ни-
ко није промислио о интересима мно-
гобројнијех мухамеданскијех Боса-
наца и Херцеговаца. На што се
догодило? Мухамеданци, који нијесу
могли подносити аустријску управу,
распродали су своја имања и исели-
ли се у Турску. Ми се надамо, да
ће управа нове критске владе бити
много боља од аустријске, и да се
критски мухамеданци неће морати
селити са острва.“

Радикално министарство Брисо-
ново, услед извјештаја поднесеног
му нарочитом комисијом, одлучило
је, да Драјфусов процес преда кас-
ационом суду на преглед, који ће
одлучити, да ли ће се поновити
суђење Драјфуса или не. Међутим
је министарство Брисоново успјело,
да нађе замијеника одступившем рат-
ном министру генералу Цурлиндену
у особи генерала Шануана, који је
одма опет поставио генерала Цурли-
дана на његово мјесто војеног гу-
вернера париског, које је прије за-
узимао. Тај чин новог ратног ми-

нистра поразно је Драјфусовце. Осим
тога министарство Брисоново одлу-
чило је да преда војеном суду пу-
ковника Пикара, познатог Драјфу-
совца, услед захтјева бившег рат-
ног министра генерала Цурлиндена,
због фалсификација једног докумен-
та против Естерхазија а у корист
Драјфуса. Све је ово узбунило Драј-
фусовце против г. Брисона, ког су
до јучер у звијезде подизали због
његове наклоности ревизији Драјфу-
сова процеса.

Изгледа да су досаданији про-
тивници ревизије тог алогичног
процеса попустили, да се баци по-
нови суђење, будући увјерени у
кривицу већ осуђенога Драјфуса,
који ће опет бити осуђен, премда
то неповјерење вријеђа пређашњи
војени суд, у ком су били одлични
официри француски.

Што ће касациони суд одлу-
чити, не може се предвидјети. Да је
сасвијем независно његово суђење,
видјело се и при Золиној парници,
пошто је уништило његову прву
осуду као неправилну, наредивши
да му други суд суди, који га је и
осудио. Касациони суд ће имати
обзира само на документе и на остале
списе у истоме процесу, и на основу
истих одлучиће, да ли треба или
не поново Драјфуса пред суд наво-
дити.

Значајно је што исти Драјфусов-
ци сада признају да је било надаје,
пошто су до сада упорно тврдили,
да је Драјфус осуђен на основу
фалсификата. Не одричући није
извориност документа, у ком се наоди
фраза „тај канаџа Д.“, труде се да
докажу, да се то не тиче Драјфуса,
него другог официра, ком име по-
чиње словом Д.

Обзиром на све то, петроградско
„Н. Време“ вели: „Врло је тешко
предвидјети, како ће се ријешити то
питање, које се све више замршује,
услед рјешења Брисонова министар-
ства у корист ревизије процеса.
Изгледа да се влада почиње колеба-
ти, видети какав утисак чини на
већину француске публике њено
дјеловање. Повраћање генерала Цур-
линдена на његово пређашње мјесто,
и предаја пуковника Пикара у војену
тајницу, нимало се не слажу са
жељама Драјфусоваца, који су рачу-
нали да су обезбједили себи потпору
Брисонова министарства.“

Нема сумње да је и манифест
Принца Орлеанског, који смо у изво-
ду по телеграфу саопштили у про-
шлом броју, благотворно дјеловао
на све искрене републиканце, без
разлике странака. Изгледа да су
се приближили радикалци умјере-
нијем републиканцима, а они при-
јема, што се могло опазити по де-
путацији, која је одила код пред-
сједника Фор а намјером да тражи
изванредни сазив парламента, ради
овог питања. У тој депутацији били
су десничари и националисти, без
умјеренијех републиканаца. И пре-
сједник Фор није хтио примити ту
депутацију, премда се зна да је и
он против ревизије као умјерени
републиканац.

Види се да попуштају и ради-
калци и умјерени републиканци пе-
ред опасности унутрашњег пре-
врата, који би могао републику
срушити.

Подножје овог брдашца је барњина, подводно, те, наравна ствар, и нездраво. Поклоници, који би не вече дошли, морали су лежати, преспавати ноћ ту на тој влажној земљи под ведријем небом или под разаспетим шаторима. Онај одмор је врло непријатан и по здравље убитачан, особито у овако подушном мјесту, гдје комари не даду мира, гдје ваздух сирди подушном травом, и гдје се чоњек диже врло суморан. Страна до врх Кома обрела је густијем шипрагом зеленике, шипка, драче и другог дрвећа, те се с пута не може крочити, да би тамо нашла мирнијег попиваца. Горе пред црквом нема никакве равнине; тамо су шибци, камење и којекакве сметње за починак. Једном рјечењу: само подножје је удесно за ноћивање, и то по подложју, а никако са здравственог гледишта. Па често пута је и ово мјесто неподесно, јер вода споро спане, па се мора газити, сјебети и лежати на мокрој земљи. Овакве неприлике не привлаче ни себи, већ одбијају. Рећи ће неко: шта што би се ту долазило навече, кад се може у јутро рано? Може у јутро доћи онај из Додона, Њабољака и другачеж ближињих села, и то на дегуражију, а никакво на јутрењу; али даљин у јутру не могу стигли никакмо.

себе још у већу опасност — неки ризикују претом, неки цијелом ногом, а дешава се, да неки и животом ту своју непажњу плаћају. Још нам је свјеже памћење, како су у београдској болници једном одејекли десну ногу до кука, само што је, по нечијем, глупом савјету, хтио да одејече жуљ! Хтио само жуљ, па одејекло цијелу ногу.

Као најјефтинији и најсигурнији лијек, препоручују се ова два начина:

1) Узми добро сазрелу шљиву; расијечи је, или још боље, расијечи је рукама на два дијела. За тим њом обложи цио прет на коме је жуљ и малом крпом привежи. То ћеш чинити неколико дана — па ћеш се једнога дана изненадити кад видиш, да од жуља нема ни трага! Или:

2) Узми једно парченце пријесног леба, па га добро направи у јако сирће, тако, да се кора и средина не разликују. Овом ћеш масом облагати жуљ неколико дана, па онда слободно можеш свом пријатељу рећи: честитај ми, ја сам се опростио оног мог грозног жуља на позн!

„К. Н.“

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Оруђе — алат — за резање лоза).

„Без алата нема запата!“ — тако вели народна пословица. По понекад човјек — виноградар — налази се у таквом стању, гдје му се намеће питање: „које ће оруђе пријенијети?“ — на које питање не зна да даде одговора.

Виноградари много премисљају данас о томе, које је оруђе најбоље и најпрактичније употребити, и којег се морамо држати при резању наших винограда. Они се у овом тешком раду слажу; јер једни хвале једно оруђе (косјерић), а други друго (ножице и т. д.)

Више пута имао сам прилику чути и учествовати у препирању односно добрити и праксе овог оруђа; и, сваки је докажевао да има разлог. При оваким спорним случајевима, готово — управо свагда — побједиле су ножице — и остала на практици указана њихова добра страна.

По поводу тога, мислим у кратко изнијети добре и хрђаве стране једнога и другог оруђа.

1. *Косјерић — косијер.* — То је оруђе, које се у древности једино употребљавало при резању винограда, и постепено предавало од једног паса другоме. Он се морао употребљавати све дотле, док се није измислило такво оруђе, које је много боље и практичније при овом послу. — Оруђе ово, недавно је измислило и на огледу дозната и испитана његова доброта. — Као што мало прије напоменух, употреба ма каквог било оруђа зависи од мјестних обичаја. Узмимо на пр. виноградаре, који има мали простор — комад — винограда, а особито у јужним предјелима; онђе, може и има времена доста у расположеном за орезати своје лозе косјерићем или чиме било, не гледајући на све мане, које он има и може да исправи и т. д. Друкче бива ондје, гдје човјек има по неколико хектара винограда, особито у сјеверним предјелима, а особито ако се лозе зими загрћу; кад ће он успјети да ореже своје лозе? Ножицама — макама — бива све напротив. Мане косјерића јесу следеће: Резање бива трудно и споро; лоза се при

резању зацепљује. Резотина учињена косјерићем дуга је — коса — и теже зарашћује. При поздном прољетњем резању, лоза ће тим више сузити, што је пресјек дужи и рана већа. При резању, крпа — чокот — се тресе што слабо утиче на постоњу. Врло често резач при резању, притисне ногом крпу, и живим кучењем косјерића к себи, може ако је лоза стара или слаба, лако је сломити, или, очепити крак. — Ако је на пр. брдун — ластар — један другим закривен, то морамо најприје га насјећи — преломити, и тек онда одрезати; што је врло непрактично! — Резач, ако није вјешт — искусан — може врло лако да себе пореже руку, или, учинити вишу штету на корист. Било би дуго рећи све ситнице и мане косјерића, којих има доста, и чије су последице за лозу врло слабе и знатно утичу на њен физиолошки процес и ње дуговјечност. Као најглавни разлог, зашто следеће косјерић одбацити јест тај: што је непрактичан, рад скупљи и неправилан, и, било би неумјесно држати се њега, кад има друго боље и практичније оруђе.

II. *Ножице — макаве.* — Данас готово сви виноградаре усвојили су ножице као најбоље оруђе за резање лоза. С почетка на ножице много су се жалили док год су се усавршиле (као данас француске).

Као најбоље читају се оне, којима су ручке дуге 14—15 см.; а сјечице — оштрице — 6—7 см.; дакле цијеле ножице од 20—23 см. Ако су пак дуже, рад бива тежак*).

Добре стране ножица јесу ове: пресјек на лози учињен бива округло, т. ј. онолики колики је пречник лозе; дакле рана учињена ножицама, у пола је мања од оне учињене косјерићем. — Рад је неуморан, у пола је бржи и практичнији. Резач може у пола више да ореже ножицама. Највиши виноградари Бабо, који је сва оруђа огледао на практици вели: „За последица 50 година, ножице изгоне косјерић из употребе. Добре стране: а) Оне режу брже и љепше но косјер; б) Не сасвим оштре ножице, мање шкоде лози, но не оштри косјерић; који у томе случају, не само што квари лозу, но је још лоши — зацепљује — што ножицама не бива; в) Што се чистоће рада тиче, то она не зависи толико од алата; колико од искуства и добре радника.“

Као што напоменух, да сви они који се косјерићем служе, приговарају ножицама, да оне лозу гњече. Прије неколико година, и прије усавршенства ножица, заста су и гњечиле лозу; али и то није био никакав основан разлог да се оне одбаце и т. д.

Виши разлог имајући воћари да се на њих жале; јер њихов рад, мора бити чист и не гњечен. Благодарношћу свему овоме, дат је повод измислити овакве ножице које врло мало, или ни мало гњече. — Код тих ножица, горња сјечилица — нож притискивањем на ниже, т. ј. при затварању, повлачи се према руци тако, да рад с њима налази на радњу с ножем.

К косјерићу и ножицама, као допуна, употребљаје се још: шегал, (тестерица) а по некад и сјекирица. Оруђе ово нужно

*) Наше ножице „ријечка“ које се у нашој фабрици праве на Риеку добре су и јаке тако, да и за најдебљи чипур не треба друго оруђе — само треба по мом мишљењу обратити пажњу на дужину и гнмадност, же рад бива тежак; у осталом добре су и практичне. — И. К. С.

На наредбу Књажевске Владе ми смо готови уложити своје радне снаге у који му драго рад, па био он за нашу корист или сусједног нам племена, или наше Домовине. Да Влада и ово нареди, ми бисмо радосно прихватили тај рад; али она има и пренијех послова, него треба да се ми сами овога сјетимо и с Божјом помоћи рад отпочнемо, са знањем и дозволом Господина Митрополита. Не чекајмо, да нас Влада упозорује на ово или оно, што се нас самјех лично тиче. Сјетимо се и ми кориснијех за нас подухећа, па заједнички пријенимо и прегнимо. Ту не предстоји никакве тешкоће једноме племену, које би сложено радило; напротив, мислим, да се не би никакве тешкоће осјетило. Кад би Цеклињани хтјели, да баш раде о поправци комског манастира, требало би одредити неколико свјесна и увиђавна човјека, који би прегледали све и предвиђали цио потребни рад; иначе, може прекрнути неугласица, неразумно предузеће или која нова непредвиђена потреба или сметња.

Чујао сам од постаријих људи, да су Цеклињани имали неки зајет према овом манастиру: на сваки јарам волова, који је орао у Цеклињском Пољу, давало се је годишње овоме манастиру по 1 баган жита. Тај зајетни прилог је доста мален, управо неосјећан, али смо и њега скратили: не даје сада нико ништа. Је ли то право? Зар то није грехота?

И данас чујам много људи, који веле: „док смо давали, дотле нам се и рађало; а од када не дајемо, од тада нам се не рађа, по је свако зло ударило у ово наше поље; некад гусјеница, некад велика вода, некад суша, некад ово, а некад оно, тек да нам се ни зрна не роди. Добро би би-

је при старим виноградима, што и сама нужда изискује. Свагда, и то нек служи као правило да последице шегла (тестерице) треба мјесто загладити ножем у противном случају, дрво труне, слаби цијела лоза. —

Осим више поменутог оруђа, употребљаје се у неким мјестима т. зв. *чекма* у виду врло ситне тестерице. Она је величином као велики воћарски нож за кресане и оштрица снабђена врло ситним зупцима. Што се ње доброте и практичности тиче, рећи немогу ништа — јер на опиту огледао нијесам. Али они ситни зупцићи вазда ће оставити бразда на рани.

Никит. Сад — Јулија 1898 г.

И. Калуђеровић.

(Бирање резница — брдуна за расад.)

Врло често случало ми се, говорећи с нашим сељацима — виноградарима, чут ријечи као следеће: „ево имам неколико лоза које немају више него 4 године, а већ су се разбојеле,“ или „све су ми дебеле залуд као рука у раме, а грожда ни у шаку.“

Разумије се, да узроци због чега је винова лоза слаба, не плодовита, болесна и т. д. често, готово свагда, за сељака остају не разумљивима, и благодарношћу свом незнању он све оставља на Бога, не знајући да је врло често сам узрок слабоности, и не плодовитости својих лоза.

Главном бригом свакога виноградаря мора бити, пред засадом винове лозе, та: какви се чибук — резници рачунају бољим и по чему?

Испунивши ову задаћу он може бити увјерен да ће добити добар резултат. Због тога сваки виноградар мора знати какви се чибук рачунају бољим.

Прво треба обратити пажњу на стари чокот с којег виноградар намјерана одрезати чибук. Треба узимати чибук са снажних чокота и по сваки начин изабавати узимати чибук са слабих или болесних чокота, памтећи пословицу: „од хрђе ништа до хрђе.“

Особито треба пазити да није чокот подржен никаквој болести, као н. пр.: пламац — переноспора (Peronospora antracnosa), маћи и др. јер са заражених чокота узети чибук, врло слабо расту и готово свагда из њих добијају лозе такођер болест заражену истом болешћу којом је био болан стари чокот.

Неки виноградаре хитају да што прије срежу чибук, што у самој ствари није добро.

Имао сам случај виђети лично, како неки наши сељаци — виноградари врло рано режу чибук. Тога се треба чувати, јер како је доказано ботаником и после тога како лоза сбаци лишће унутра ње продужаје се физиологическа радња.

Чибук се може резати у јесен или у почетку прољећа докле још лозе нијесу почеле зебати. Тамо же засађују винограде у јесен, тамо разумије се, и треба у јесен резати чибук, но тамо же засађују у почетку прољећа рачуна се за боље резати чибук пред сађењем на неколико дана. Чибук, који су узети с чокота у почетку прољећа свагда су снажнији и зрелији него узети у јесен.

Многи из наших сељака, готово сви, узимају чибук без разбора само ако су они дебели, не знајући какви се брдун рачуна бољим, а какви сасвим не треба узимати. Често, особито тамо где је зем-

љиште добро за винову лозу, из пупоља израстају тако-звани јалови брдуни. На њима се врло риједко налазе плоди уопће, а око га има, то врло мало, и дозријева позно.

Њих није тешко одличити од обичних брдуна, у којима су међу-шкорја свагда краћи него у јалових. Чокот из јаловог брдуна, и ако бива снажним, но плодоносним — ријетко.

Чибук треба да су средње дебљине и снаге јер нијесу стари бадјана рекли, да је боље у свему изабрати „златну средину.“

По својој спољашности чибук можемо раздијелити на следеће три врсте: 1) чибук с костилачом, 2) с петом и 3) обични брдун.

1) Чибук с костилачом, т. ј. такви који на дно брдуна имају комад прошлогодње лозовине.

Око прошлогодње лозовине т. ј. надно самога брдуна свагда су пупољи близу један другог због чега се на таквим чибукима и израстаје много коријења; но се често догађа да стара лозовина изагније, а после почиње гњити и чибук, особито тамо где је у земљи много воде. С таквим брдунима лако је и филоксеру пренијети. Њих је врло неудобно садити љукијом, како обично свуђе и саде винову лозу у виноградима.

2) Чибук с „петом“ извјесни су у нас готово свуђе, и одликују се од првих толико тијем, што старе лозовине на дно чибук налази се мање него у првих и гњјују они мање него више речени чибук с „костилачом.“

3) У потоње вријеме почели су садити чибук без икакве пете и костилача, т. ј. просто обичне, њих је лакше добити и примају се они доста добро и рачунају се ништа грђим него ли прве двије врсте чибук.

Крим, 1898 год.

Петар И. Војводић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 17 септембра.

(Из Митрополије.) Његово Високо-преосвештенство г. Митрополит Хаџи-Сава стигао је 13 т. м. из Оџиња, и сјутридан је отпутовао у Никшић.

(Страни путници.) У суботу су пред подне стигли на Цетиње 60 угледнијех францускијех туриста, који су одсјели у великој гостионици, гдје су ручали и у вечер обједовали, па су се опет повратили у Котор, гдје их је чекао нарочити параброд, којијем путују. Оне јесени странци у опће долазе у великом броју, међу којијема су ових дана били Дука ди Камастра, Конте Фјески, Маркиз Дорија и Дука д'Еболи Дорија из Напуља, који су дошли до Котора на своје јахту.

(Личне вијести.) Г. Милер Нордан, царско-руски дворски сликар, дошао је на Цетиње са госпођом.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Појможење руске флоте.) О најпознијим руским наруџбинама ратних бродова у иностранству јављају берлинском „Börsen-Courier“ у из Петрограда ово: „Од наруџбина, које је руско поморско министарство дало иностранним бродарницама, добили су: Бродарница „Германија“ у Килу један укретач од 6250 тона, „Вулкан“ у Штетину један укретач од 6000 тона, оба брода са 23 узла брзине, а предвиђене су врло велике конвенционалне казне, ако би брзина била мања; даје Ф. Шихау у Елбингу четири ескадрена торпиљера по 350 тона с гарантованом брзином од 27 узла и тако исто великом казном за мању брзину. Са фирмом у Елбингу преговара се ради градње једног бродо-пловног укретача. На рачун недавно одобрених засебних 90 милиона рубаља умножиће се руска ратна флота још овим објектима, који су наручени у иностранству; код Вилема Крамп (Филаделфија) једном ескадреном оклопницом од 13,000 тона и једним бронзовним укретачем од 6000 тона; код Браће Лерда, Биркенхед (Инглеска) једним торпиљером од 350 тона, брзина 30 узла; код „Société des Forges et Chantiers de la Méditerranée“ једном оклопницом, једним укретачем и три ескадрена торпиљера. Но све те велике поруке још нису испрале велику своту од 90 милиона рубаља, образују се друштва у самој Русији, да, примивши наруџбине од од владе, подигну велике бродарнице у Виндави чије је пристаниште увијек без леда. Недавно је чувена фирма Ф. Круп уз врло повољне услове уступила руској поморској управи свој начин за гасно цементирање панцирских плочи. Оволико ратних бродова на једаред није још ни

једна држава наручила. Руска флота биће импозантна снага, кад буду сви ови наручени бродови готови.

(Трошкови и губитци Шпаније.) Лист „Estaffeta“ у Мадриду срачунава трошкове и губитке Шпаније на Куби овако: Од 20. фебруара 1895. кад су на Куби започела непријатељства, пак до 18. јуна 1898. издано је свега 1297 милијуна песета (1 песета = 46 новч.). Од марта 1895. до марта 1897. послано је на Кубу 10 генерала, 615 штабних и 6222 друга официра и 180.430 војника, којима се још придружила тамошња стална посада од 12.000 момака. На бојном је пољу погинуло: 1 генерал, 60 официра и 1314 војника, а рањених је подлегло 1 генерал, 84 официра, 704 војника. Јаче од рата харала је жута и мочварна грозница, од којих је умрло 440 официра и 53.000 војника. Тако је Шпанија изгубила 586 официра, 55.018 војника, близу 2 милијарде песета, своје бродовље — и најпошле и саме најбогатије колоније.

(Христов гроб у Јерусалиму.) Поводом путовања, које њемачки цар Вилхелм II намјерава у октобру да предузме у Јерусалим; протестантски археолози доказују, да Свети Гроб у Јерусалиму, који данас држе латински и православни монаси, није онај гроб, у који је Исус био положен; они сада хоће да нађу прави Христов гроб, па поје ли им то за руком, може то имати недогледне последице по њемачки утицај на Истоку. У осталом археолози су много шта већ пронашли. Тако је један од њих доказивао, да блиски Јерусалим није данашњи Јерусалим, него да је био на југу планине Ливанске.

(Срчана дјевојка.) У Њемачкој дали су колајну за спасавање људи кћери протестантског пароха у Праунхајму, Хиллгера, а за ово јуначко дело: у фебруару о. г. падне четворогодишњи синчић једнога надничара у ријеку Ниду. Г-ђица Хиллгерова притрчи тамо и одмах скочи у ледену воду, па јој поје за руком, да дохвати дијете. Ријека је била тамо дубока два и по метра. Дјевојка држаше једном руком дијете над водом, другом хоћаше да се ухвати за шипраг на стрмој обали. Али шипраг попусти. На срећу сестра срчане дјевојке могаше у последњем часу да дохвати њену руку и да је толико привуче обали, докле и слушкиња могаше да помогне. Дијете повратише у живот послје једнога сата, а спаситељку однесоше кући, јер се од напора и узбуђења бјеше обеманила.

(Откопавање Пријене.) „L'Impartial“ лист који у Смирни излази, пише у једном од својих бројева, да су ископавања, која се од неког времена врше на рушевинама античке вароши Пријене, и која су преко зиме била обустављена, сада поново отпочела. те су напредовала толико, да се већ може закључити о необичној вазнојности и интересности овога археолошког открића. Донека, ископавање је открило читаву једну варош сачувану као и Помпеја у Италији. До данас ни једна античка варош, коју су ранијегли археолози, не показује нам улице, јавна мјеста, споменике и архитектуру појединих кућа. Приликом пут у Пријени виде се улице у правом углу просјечене, дућани, ходници на сводове, алеје, нијане, позоришта и више појединих кућа. На јужној страни, недалеко од мјеста, на коме је храм Минервин сазидан по наредби великог Александра, напали су на градеку пијану окружену стубовима. Поред пијане је једна четвороугласта зграда, која личи на позориште, и која је необично добро сачувана са 16 редова калупа. Откривено је и друго једно позориште са позорницом у врло добром стању. Ни једно позориште откопаних античких вароши није тако добро сачувано.

(Чудо од вароши.) У једној вароши има 48 мостова, 76 позоришта, 2200 пошта и телеграфа са 15.000 особља, 547.410 кућа, 1450 цркава, 21.000 добротвор завода, 7600 пивара, 1800 кавана, 570 хотела, 3100 позарница, 2500 месарница, 32.600 слугу. Становништво те вароши потроши у једној години 2.200.000 врећа брашна, 160.000 свиња, 1.600.000 говеда, 8.500.000 живине, 220.000.000 риба, 510.000.000 острига. У вароши има више шотландеза него у главном граду Шкотске, Ирландеза више него у главном граду Ирске; више католика него у Риму и више Јевреја него у Палестини. Варош је имала 1066. г. 40.000 становника, 1700. године 700.000 а 1890. год. 4.425.000, те се и прије а и сада зове — Лондон.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

СОФИЈА, 13 септембра. — Ратни министар позвао је ресервисте од дванајесте до седамнајесте класе у Софију и Видин за маневре око овијех градова.

ПАРИЗ, 13 септембра. — Комисија која је разгледала Драјфусов процес раздијелила се у двије једнаке странке, три гласа противу 3. Брисон захтијева ревизију, да се једном стипају страсти у земљи.

БЕЈХАВЕЈ, 13 септембра. — Положај у Китају сматра се врло озбиљнијем.

ПАРИЗ, 14 септембра. — Драјфусовци сада тврде, да је документ, у ком спомиње „канаља Д.“ збиљка написао Шварцкопен, али да се не тиче Драјфуса него Долфуса, који да је био у свези са Шварцкопеном.

ПАРИЗ, 14 септембра. — Сви министри пристали су да се Драјфусов процес преда касационом суду на преглед.

БЕЧ, 15 септ. — Парламенат се отворио, изразивши сажаљење Цару, и у знак жалости дигнута је сједница. Изабрани су пређашњи пресједници и потпресједници.

РИМ, 15 септ. — „Итали“ објелодањује одговор Каневара на иницијативу руског Цара, у ком се вели да италијанска влада прима саучешће у конференцији, и да је готова да припомогне свијем силама срећном успјеху великог дјела.

РИМ, 16 септембра. — „Трибуна“ дознаје да ће се Цар Вилхелм састати са Краљем Умбертом у Млцима 14 октобра у присуству Билова, Пелу и Каневара.

ПАРИЗ, 16 септембра. — У министарском сајету, под предједништвом Фор, Саријен је прочитао писмо, којим се предаје на проглед Касационом суду Драјфусов процес, и окружницу на све државне генералне тужиоце за енергично поступање против сваког нападаја на војеку. Фор је одбио депутацију деснице и националиста, који су хтјели тражити да се сазове парламенат.

ЦАРИГРАД, 17 септембра. — По наредби Порте сјутра ће се продати спорна црква у Куманово Бугарима.

КОПЕНАГЕН, 17 септембра. — Краљица је умрла јутрос у 5½ сати.

БЕЧ, 18 септембра. — Влада је подијела у рајсхрату постигнути компромис са Угарском. Поднесено је мноштво хитнијех предлога међу њима предлог њемачкијех националаца да се министар Тун стави под оптужбу за злоупотребу 14 параграфа, којим се повриједио устав. Послије живе расправе о дневном реду, сједница се затворила. Пресједник је објавио да ће сјутра ставити на дневни ред прво читање компромиса са Угарском и избор днотне депутације. Кодице Абас-паша и брат му Мехмед-Али-паша кренули су пут Цариграда.

ЦАРИГРАД, 18 септембра. — „Хакикат“ доноси програм бављења њемачкијех Величанстава. Стигнуће 17 октобра, дочекаће их Султан и одсјешће у Илдизу. 18 биће велика смотра војничка, 21 дине-гала у Илдизу, 22 одлазак.

КОПЕНАГЕН, 18 септембра. — Краљица је тихо умрла без муке, окружена цијелом породицом. Жалост влада у цијелој краљевини.

БЕРИ, 19 септембра. — Швајцарски федерални савјет одлучио је да одговори на предлог Русије да

ће учествовати на конференцији мира.

РИМ, 19 септембра. — Све владе, такођер инглеска и француска пристале су на предлог Италије о конференцији против авархиста.

КРИТСКО ПИТАЊЕ

ОДЕСА, 13 септембра. — Кренуло је 25 официра и 707 момака на парабоду „Кијев“ пут Крита да појачају руску војеку.

ЦАРИГРАД, 14 септембра. — Адмирал с Крита траже овлашћење да ратни суд предузме суђење.

ЛОНДОН, 14 септембра. — „Рајтер“ доноси из Париза, да ће Инглеска, Русија, Француска и Италија потписати кроз 24 сата споразум односно потпуног умирења Крита. У ултиматуму ће велесиле тражити од Султана да прими тај план, неустручавајући се послати своје флоте у Дарданеле, и евентуално још и даље.

ЦАРИГРАД, 16 септембра. — Четири велесиле одлучиле су да захтјевају од порте, да повуче војеку с Крита, јамчећи заштиту мухамеданаца на Криту.

КАНЕА, 16 септембра. — Пуковник Шекибеј наименован је за гввернера Кандије на мјесто Едем-паше.

ЛОНДОН, 17 септембра. — „Рајтер“ доноси, да ће четири посланика одма предати Порти ноту, којом категорички траже, да повуче с Крита војеку.

О Г Л А С.

Обрад Кецојевић из Пиве, отишао је године 1893 у Србију, одакле је доцније прешао у Бугарску. Будући да његова својта не зна где се исти налази, то се умољаје сваки онај који би што о поменутом Обраду знавао да би доставио

К. И. МИН. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

Шћенац (Стево) Иванов Луковац из Горње Мораче има 16 година отишао је у Србију, одакле је прешао у Бугарску а отолан у Русију. До назад осам година јављао се својима из Одесе, али од 1890 године никакво гласа о соби давао није. На молбу његовог оца умољаје се сваки онај који би штогод о поменутом Шћенану (Стеву) знавао да би извјестно

Министарство Иностр. Дјела.

О Б Ј А В А.

Овим се позивају сви дужитељи Села сина Јусуф-Ефендије Оручеве, емигранта из Скадра, да сваки поднесе овој Управи до 26 октобра ове године чисте рачуне, колико им Село дугује и од шта, иначе изгубиће право на доцније потраживање. У исто вријеме ставља се до знања и то да Јусуф-Ефендија неће одговарати за никакве дугове, које би по данас његов син Село учинио.

Број 1177

Подгорица, 15 септ. 1898.

Заступник управитеља вароши
Ст. Раичковић.

О Б Ј А В А.

Овим се износи на јавном инканту једнокатна кућа Јована Ристова Радунчића постојећа у Мир-

ковој Вароши, у такозваној Вуче-долској улици за измир његових дугова.

Иста је кућа саграђена по новом плану и дуга је десет метара.

Ко би желио речену кућу купити — тај нек се пријави у канцеларији Варошке Управе на 6 Октобра ове год. Ње ће се тога дана уступити понудиоцу највише цијене.

У исто вријеме овим се позивају дужитељи реченог Радунчића, да сваки до тога дана поднесе чисти рачун колико му Радунчић дугује и од шта, иначе изгубиће право на доцније потраживање.

Број 1079.

Подгорица, 3 Септембра 1898.

Заступник Управитеља Вароши:
(3—8) Ст. Раичковић.

О Б Ј А В А.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: *сриједе* кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим *петка* кога дана полази у 10 сати прије подне и стиже у Котор у 4 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојидовог Друштва, који полази исти дан у 6 сати по подне из Котора за Трет.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Подгорице за Никшић полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшић у 11 сати пр. под.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С Пристани за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 септембра ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6¼, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати по подне.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 септембра ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11¼ сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати по подне.

Цетиње, 31 августа 1898.

У п р а в а

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

На Ц е т и њ у

у кући Милоша Драгића у главној улици, на тројном раскришћу, од 1. Новембра ове године издаје се један дућан са магазином под фирму. Може се уговорити за више година.